

SANERINGSPROGRAM för tomat

med anledning av pepinomosaik

Efter upptäckten av pepinomosaikvirus i en svensk tomatodling 2001 ställs höga krav på rengöring och desinfektion mellan kulturerna. Mars 2009 har infektion konstaterats i några företag. Alla odlare måste hjälpas åt för att hindra pepinosmittan från att få fäste i den svenska tomatodlingen.

Fall 1 – pepino har konstaterats: Har man konstaterat pepinomosaikvirus i sin odling skall man genomföra hela saneringsprogrammet.

Fall 2 – pepino har inte konstaterats: Eftersom vi inte med säkerhet kan säga att övriga odlingar är fria från viruset, är vår rekommendation att man gör en noggrannare sanering än normalt. Genomför programmet enligt punkt A, B, D och E. Nya odlingsmattor och CO₂-slangar rekommenderas för säkerhets skull. Droppinnar kan desinficeras.

Allmänt

Temperaturkrav – Ju högre temperatur och ju torrare desto snabbare dör viruset. Exakt var gränserna går för när viruset dör är inte helt klarlagt. Därför rekommenderas att hålla temperaturen på minst 20° i 1-2 veckor om man konstaterat virus i sin odling. Denna temperatur skall man hålla efter att man röjt odlingen på allt växtmaterial.

Ordningsföljd – Det är av stor vikt att göra saker i rätt ordning och att vara noggrann i sitt arbete. Ett dåligt förarbete kan inte ersättas med en kemikalie. Börja längst bort i växthuset och arbeta bakåt. Gå aldrig från ett icke rengjort växthus till ett rengjort utan skoskydd och skyddskläder. Sätt inte in redskap eller utrustning förrän dessa är rengjorda. Varje odling måste dock göra sin egen hygienplan utifrån de tekniska och praktiska förutsättningar man har i sin anläggning och utifrån den kännedom man har om sin egen växthusanläggning.

Desinfektionsmedel - Det är viktigt att följa tillverkarnas anvisningar om dosering och verkningstid för att få avsedd effekt. Kontrollera därför med de anvisningar som medföljer det medel du använder. Doseringar som ges i detta program följer de anvisningar som leverantörerna utarbetat.

Vatten – Använd inte bassängvatten eller regnvatten vid rengöringsarbetet. Det kan vara smittat.

A. Röjning av den gamla kulturen görs snarast efter avslutad skörd

1. Samla ihop plantorna på ett sätt som gör att de är så hela som möjligt. Klipp och skär inte i stammarna så att småbitar hamnar på marken. Växtresterna läggs i container, som bör täckas med presenning och transporteras bort från odlingen inom 24 timmar.
2. Ta bort stenullsmattorna – lägg dem i container – till avfallsstation.
3. Ta bort CO₂-slangarna – lägg dem i container – till avfallsstation.

4. Ta bort droppinnar – lägg dem i container – till avfallsstation.
5. Vik ihop plasten – lägg den i container - till avfallsstation.
6. Ta ner uppbindningskrokar – allt snöre skall bort – krokar kan desinficeras.
7. Rensa markytan – alla växtdelar och ogräs inklusive självsådda tomatplantor tas bort och körs till avfallsstation. OBS! Det är mycket viktigt att inga hela eller delar av frukter finns kvar någonstans i huset.
8. Finns rännor skall alla rottdelar tas bort från rännorna (smittade rottdelar kan överleva i 3 veckor vid 20°).
9. Töm uppsamlingsstanken från dräneringen och ta bort eventuella växtrester.
10. Tillse att inget dräneringsvatten från växthuset kommer ut i bassäng, som används för bevattning.
11. Avlägsna ogräs omedelbart runt omkring växthusanläggningen.

B. Rengöring av växthuset – normal rengöring

Det är viktigt att denna rengöring görs först, om man skall uppnå god effekt av desinfektionsmedel – organiska rester har förmåga att inaktivera saneringsmedel. Vissa desinfektionsmedel kan dessutom inaktiveras av såpa.

1. Högtryckstvätta med hetvatten: glas, konstruktioner, rännor, murar och cementgångar. Såpa kan tillsättas. Skölj och låt torka efteråt.
2. Rengör bevattningssystemet med 3 % salpetersyra + 3 % väteperoxid som får stå kvar i ledningarna i 24 timmar. Vid blandning av stamlösning för detta – håll först i vatten, därefter salpetersyra och väteperoxid. Kontrollera vilket ledningstal det blir innan utvattning och ställ in lt på blandaren. Blandningen ger ett pH på 1. Renspola med vatten efter 24 timmar.

C. Rengöring med desinfektionsmedel mot pepinomosaikvirus

1. Tvätta med desinfektionsmedlet Virkon S – koncentration 1 %. Högtryckstvätta med max 35 bars tryck. Tvätta glas, konstruktioner, rännor, murar, gångar och markyta.

D. Rengöring av övriga utrymmen och utrustning

Det är viktigt att inte glömma några delar – i princip ska allt som man varit i kontakt med göras rent (pincerings- och plockvagnar, backar, vagnar, sorteringsmaskin, knivar, vattentankar, rörstöd). Börja med maskiner och utrustning och avsluta med byggnader och golv (obs även personalutrymmen och kontor).

1. Högtryckstvätta med hetvatten + såpa. Renspola med vatten och låt torka.
2. Högtryckstvätta med lågt tryck (max 35 bar) med Virkon S (1 %).

E. Förebereelser för nästa kultur

1. Innan växthuset tas i anspråk görs en behandling genom dimning eller med högtryckssprutning.
2. Placera fotbad i alla entréer till växthusanläggningen med 10 % trinatriumfosfat eller 1 % Virkon S.
3. Plaststäck marken i växthuset. Tejpa noga ihop plasten i skarvarna och mot mittgången.
4. Lägg in röstöd och lägg ner rören.
5. Placera ut odlingsmattor, slangar och nya droppinnar.
6. Se till att odlingsmattor och plantor inte kommer i kontakt med jord innan de placeras ut.

Leverantörer av desinfektionsmedel

Desinfektionsmedel som omnämns kan köpas från följande leverantörer:

Virkon S – Granngården, Nordpost.

Nästa säsong

Från odlingsstarten gäller det att arbeta förebyggande, så att man förhindrar att odlingen smittas av pepinomosaikvirus. Vi vill därför hänvisa till den information som ges via Tomatgruppen LRF-GRO, Grön Kompetens AB, konsulenter och rådgivare.